

Bog anmeldelse: Danmarks havalger

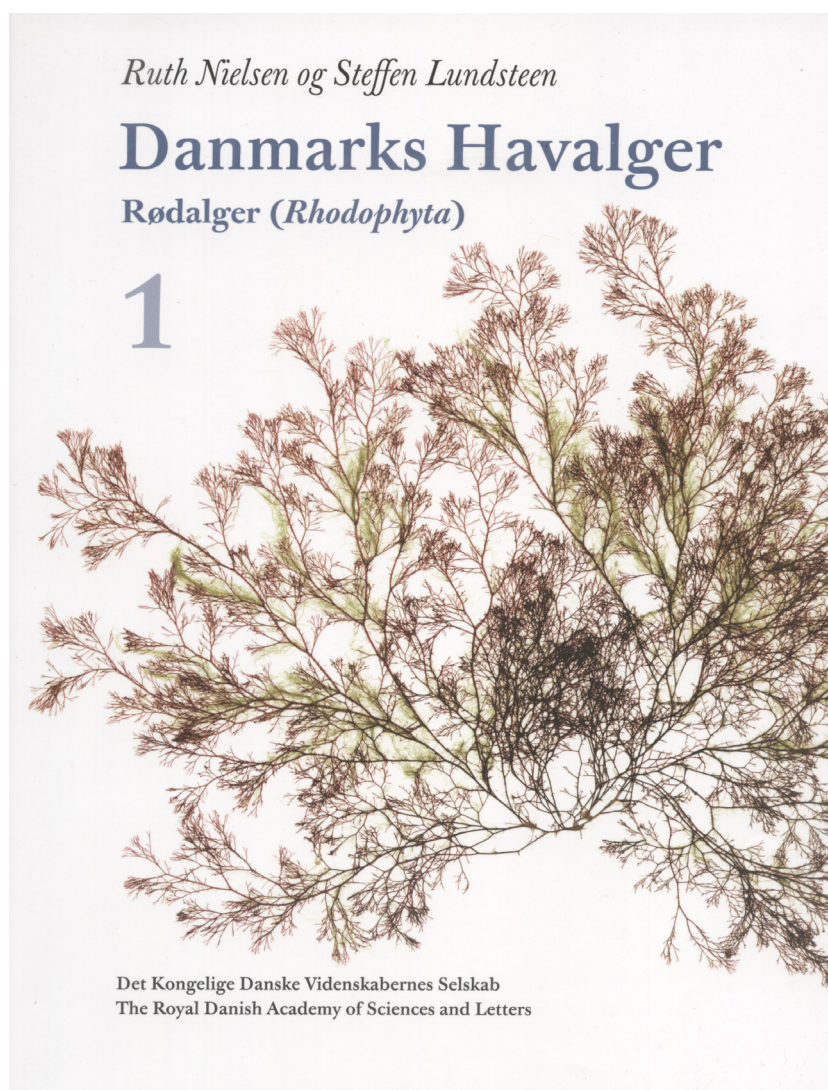
Ruth Nielsen og Steffen Lundsteen. Danmarks havalger, 2019. Vol. 1, Rødalger (*Rhodophyta*) 398 sider. Vol. 2, Brunalger (*Phaeophyceae*), Grønalger (*Chlorophyta*) 476 sider. Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab.

Af Ole B. Lyshede

I november 2019 udkom dette fine værk i to bind. Det omfatter bestemmelse og beskrivelse af alle i danske farvande kendte havalger i grupperne rød-, brun- og grønalger. Forfatterne er to kendte specialister i alger fra Københavns Universitet. Steffen Lundsteen døde desværre kort efter, at manuskriptet var afleveret til trykning.

Efter forord og en detaljeret indholdsfortegnelse over begge bind følger en omfattende indledning. Den begynder med en grundig omtale af algeherbarier: de eksisterende ved de danske universiteter, men også ældre herbarier af markante personligheder som Niels Hofman Bang fra Hofmangave på Fyn. Betingelserne for algevækst og årstidsvariationen følges af algernes bygning og vækst, som omhandler deres generelle anatomi. Nu beskrives de tre gruppers karakteristika, systematik og navngivning fulgt af en række mindre afsnit med praktiske oplysninger, f.eks. alger som mad. Indledningen slutter med en oversigt over stenrev omtalt i bøgerne og vist på et kort.

Beskrivelse og identifikation af 165 rødalger fylder resten af vol. 1. Alle arter gennemgås på samme måde. Først **latinsk navn** med autorbetegnelser og evt. dansk navn. **Udseende** er en beskrivelse af algens morfologi. **Bygning** fortæller om dens anatomi. **Formering** beskriver kønnet og/eller ukønnet formering og kønsorganernes udseende og placering. **Årstidsvariation** angiver på hvilke tidspunkter indsamling er sket, evt. med kønsorganer. **Voksested** kan være sten eller andre alger. **Forvekslingsmulighed** med forskel til andre lignende arter. **Kommentar** med specielle emner, som ikke lige passer med det foran omtalte. **Litteratur** af relevans for den beskrevne alge. Farvefotos af herbarieeksemplarer og af mikroskopipræparater ledsager hver beskrivelse, af og til fulgt af en tegning. Beskrivelserne er arrangeret efter systematisk position, men derunder er slægterne og arterne opført i alfabetisk orden. Hvor der

er to eller flere arter i en slægt, begyndes med en bestemmelsesnøgle. Efter beskrivelserne følger bestemmelsesnøglen til samtlige rødalgeslægter og enkelte arter. Det er en lidt usædvanlig placering af nøglen, der i de fleste floraværker er anbragt foran beskrivelserne. Indsamlingsstederne for arterne er vigtig for at kende deres udbredelse. For de fleste arter er disse derfor plottet ind på et prikkort. Vol. 1 slutter med en liste over den litteratur, der er nævnt under hver rødalgeart og et register over navne og strukturer i de to bind.

Vol. 2 omhandler de 125 brunalger og 83 grønalger, der forekommer i danske farvande. Forord, indholdsfortegnelse og indledning er helt identiske med disse afsnit i vol. 1. Beskrivelser, nøgler og udbredelseskort er arrangeret på helt samme vis for begge algegrupper. Foran litteraturlisten over brun- og grønalger er indføjet en liste med ordforklaringer og en liste over arter, som kun er fundet i ældre indsamlinger, og som bør eftersøges. De er medtaget i beskrivelserne, men ikke i udbredelseskortene.

De to bind udgør en guldgrube af information om de danske havalger, men det vil oftest kræve mikroskopi, hvis man vil studere dem nærmere. Det fremgår af nøglerne. Eksempelvis er det nyt for anmelderen, at der i alle grupper findes alger, der højst er få mm høje og selvfølgelig kræver et mikroskop. De sidder ofte som epifyter på andre alger, men nogle er endofyter eller endozoiske og lever helt eller delvist inden i andre alger eller i skallen af bløddyr. Det fremgår gennem hele værket, at kulturstudier med dyrkning i laboratoriet er nødvendig, da man herved kan få strukturer at se, som ikke altid er kommet med i frisk havmateriale.

Teksten er generelt let læst, men der er eksempler på svært forståelige passager. Interessant er det, at danske navne næsten hver gang ledsages af det latinske navn i parentes. Det kan selvfølgelig være udmærket, men når det sker flere gange i samme afsnit, er det måske lidt rigeligt. Det skal dog roses, at der bringes latinsk betegnelse, hver gang en alge eller et dyr nævnes. Illustrationerne er sædvanligvis rigtig gode. Hos rød- og brunalgerne kan de dog virke let slørede, men man kan se detaljerne. En anden papirtype kunne nok have hjulpet her. Interessant nok er dette problem mindre hos grønalgerne. Men fotoene er rigeligt forsynet med pile eller bogstaver, der udpeger de strukturer, men skal være opmærksom på, og som forklares i figurteksten. Alle fotos er forsynet med målestok. Det er flot.

Danske navne kendes på mange af algerne. Flere er ganske fantasifulde. Et par eksempler er *Kraterprik* og *Fingertangsfilt*; begge navne henviser til noget karakteristisk på algerne. *Skvatalge*, som findes på store sten ved havneanlæg, henviser naturligvis til, hvad der kan ske, hvis man træder på dem i våd tilstand. *Uregelmæssig Vækstzonetråd* forekommer det nu anmelderen at være et meget utypisk og lidet mundret navn. Her kunne man nøjes med det latinske navn som for flere andre arter i dette værk. Bøgerne her foretrækker begyndelsesbogsta-

ver til begge led i danske navne stavet med lille forbogstav. Anmelderen foretrækker stort begyndelsesbogstav, da det tydeligt viser, at her er et navn (jvf. *Uregelmæssig Vækstzonetråd*), og har derfor brugt det i denne anmeldelse.

Det er en fornøjelse at læse et så stort værk og så kun registrere et minimum af fejl, hvoraf de fleste er små, f.eks. et manglende eller overflødig bogstav. Enkelte fejl er dog større og nogle skal anføres. I en rødalgenøgle angives bladens tværsnit for to arter som 23-74 µm og 23-35 µm. De overlapper altså hinanden fuldstændigt i den nedre ende, hvilket umuliggør identifikation af den nederste og delvist af den øverste. Brunalgen *Halosiphon tomentosus* kaldes først *Lodden Strengetang*; men 100 sider senere kaldes samme art for *Lodden Vinterstreng*. Hvad er mon rigtigt? I grønalgeslægtens øglen omtales i nogle nøglepunkter

farveskift eller anden ændring efter tørring. Det hører ikke hjemme i en feltnøgle, men kan skrives i teksten. Kransalgalgeslægten *Chara* er ikke medtaget i beskrivelserne, men udnøgles dog i slægtsnøglen hos grønalger. Et par arter findes i brakvand og kunne måske godt have været taget med i værket.

Danmarks havalger er et formidabelt værk, der som nævnt identificerer og beskriver alle kendte arter af de tre omhandlede grupper. Det er første gang, at et så komplet værk om alle danske havalger foreligger. Der ligger et kæmpe arbejde bag denne bedrift, og resultatet er flot. Værket vil være af umiddelbar interesse for marinbiologer og for andre biologer. Men politikere og myndigheder, som har med livet i havet omkring Danmark at gøre, har her et redskab til sikring af dette. Bogværket anbefales varmt.

